

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ TBMM Grup Başkanlığı	
Tarih :	16.5.2012
Sayı :	192

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

(12)
Av. Bülent TURAN
İstanbul Milletvekili

[Signature]
Genel Kurul
Bakanlar Kurulu

[Signature]
H. İsmail SAHAN
Savunma Bakanı

Av. Yusuf Başer
Yorgat MV

[Signature]

[Signature]
Av. Hilmi Bilgin
Elazığ MV

(1)
Şuay ALPAY
Elazığ Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI					
Tali Komisyon	Anayasa				
Esas Komisyon	Adalet				
Tarih:	17 Mayıs 2012				E. No: 2/522
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.	
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	
TBMM BAŞKANI	<i>[Signature]</i>				

T B M M
Kanunlar ve Kararlar Bşk.lığı
16 Mayıs 2012
Numara:

T B M M
KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
16 Mayıs 2012
No : 112207

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Kanununun 151 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” ibaresi “100 günden 200 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”, ikinci fıkrasında yer alan “altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” ibaresi “200 günden 300 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 298 sayılı Kanunun 180 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen “iki yıl” ibaresi “altı ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.”

MADDE 4- 5271 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5271 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olanlar hariç olmak üzere, hukuken kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebilir.”

MADDE 6- 5271 sayılı Kanunun 308 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderir.

(4) Ceza Genel Kurulu, hukuka kesin aykırılık halleri saklı kalmak üzere incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yaparak karar verir.”

MADDE 7- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GEREKÇE

Propaganda; bir düşünceyi, inancı ya da öğretiyi başkalarına tanıtmaya, benimsetmeye ve yayma amacıyla söz, yazı, görüntü gibi yollarla gerçekleştirilen eylem diye tanımlanmaktadır.

Propaganda, yirminci yüzyılda daha yaygın bir kullanım alanına kavuşmuştur. Reklam gibi propaganda da giderek zenginleşen teknik araçlar ve yöntemlerle yapılmaktadır.

Demokrasilerde siyasal propaganda, siyasal etkinliğin her aşamasında vardır. En yoğun ve etkin kullanımı seçimler sırasındadır. Siyasetin en sıcak dönemi olduğu gibi, propagandanın en verimli ve gerekli olduğu dönem de seçimlerdir. Kamuoyu, seçim dönemlerinde konuya yönelik büyük bir ilgi ve merak içindedir.

Dolayısıyla, her kademedeki siyaset yapan siyasetçilerde, kamuoyunun bu ilgisinden etkilenecek propaganda araçlarına heyecanla yönelmektedirler. Ancak, bunu yaparken bu işlerin bir zaman dilimi içerisinde yapılması gerektiğini o anki heyecanla kasıtlı olmaksızın unutabilmektedir.

Hukukun temel ilkelerinden biri, cezalardaki "orantılılık" ilkesidir. Kanun teklifi ile, seçim yasaklarını ihlal edenlere verilen hapis cezasının, adli para cezasına dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

Kanun teklifi ile, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 180 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen iki yıl ibaresi altı ay olarak değiştirilmektedir. Düzenlemeye konu seçim suçları ile ilgili dava süresini belirleyen ilk düzenleme 1950 tarihli Milletvekili Seçim Kanununda 3 ay olarak belirlenmiş, bu süre 298 sayılı Kanunun ilk halinde aynen muhafaza edilmiştir. 1979 tarihinde 2234 sayılı Kanunla bu süre 1 yıla çıkarılmıştır. 1982 darbe Anayasası ve buna bağlı Kanunlarla çok sayıda kanunda değişiklik yapılmış ve neticesinde seçim suçlarıyla ilgili dava süresi 1983 yılında 2839 sayılı Kanunla mesnetsiz ve hukuki olmayan gerekçelerle 2 yıla çıkarılmış ve günümüzdeki halini almıştır. 1995 yılında 4125 sayılı Kanunda geçici madde düzenlenmesi yoluyla bu süre 3 ay olarak değiştirilmiş ve seçimin bittiği tarihten itibaren 3 ay içinde dava açılmadığı takdirde kovuşturma yapılamaz hükmü getirilmiştir. Ancak bu düzenleme geçici madde ile yapıldığından sadece 1995 yılındaki seçime hassen yapılmış kabul edilmiş ve böyle uygulanmıştır. Gelineen noktada bahse konu değişikliklerin, dava sürelerini kısaltmaya yönelik yaklaşımları ortaya koyduğu gözlenmektedir. Bilgi ve iletişim çağının özellikleri dikkate alındığında bilgi ve belgeye erişebilmenin çok daha hızlı ve kısa sürede gerçekleştiği bilinmektedir. Buna göre de seçimlerin bittiği tarihten itibaren 2 yıl gibi bir uzun sürenin korunması bu gerçekliğe, ceza yargılamasının genel ilkelerine uygun düşmemektedir. Yargının hızlandırılması temel amaç ve hedeftir. Bütün bu gerekçelerle 298 sayılı Kanunun 180 inci maddesinin birinci fıkrasındaki dava açma süresi olarak öngörülen 2 yıllık sürenin 6 ay olarak değiştirilmesi amaçlanmıştır.

Teklif ile, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararların yeterli gerekçe gösterilmeden verilmesi eleştiri konusu yapılmaktadır.

Yapılan değişiklikle, tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenlerinin varlığı ile tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun somut olgularla

gerekçelendirilerek açıkça yazılması gerektiği vurgulanmaktadır. Hâkim veya mahkeme, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya tahliye isteminin reddine ilişkin karar verirken kuvvetli suç şüphesinin varlığını, tutuklama nedenlerinin varlığını ve somut olayda tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu somut olgularla gerekçelendirmek zorunda kalacaktır.

Yine, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde değişiklik yapılarak adli kontrol tedbirinin uygulanabilmesi bakımından öngörülen üç yıllık üst sınır beş yıla çıkarılmaktadır. Böylece beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilecektir.

Bilindiği üzere, tutuklama en üst derecede kişi hak ve özgürlüklerine müdahale eden bir koruma tedbiridir. Bu nedenle, ölçülülük ilkesi gereğince tutuklama tedbirine en son çare olarak başvurulmalıdır. Adli kontrol müessesesinin tutukluluktan beklenen amaçları karşılayabileceği durumlarda, tutuklama yerine kişiler hakkında adli kontrol müessesesinin uygulanması daha doğru bir çözüm olarak görülmektedir. Bu durum, tutuklamadan kaynaklanan kişi hak ve özgürlüklerine müdahale niteliğinde sayılan mahsurları da önemli ölçüde azaltacaktır. Bu amaçla, adli kontrolün kapsamı genişletilmek suretiyle tutuklamadan kaynaklanan sorunların en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 188 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ceza yargılamasında kural olarak, hükme katılacak hâkimler ile Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibi ile Kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafinin duruşmada hazır bulunması şarttır. Bu düzenleme, özellikle çok sanıklı ve karmaşık davalarda zorunlu müdafilerin değişik gerekçelerle karar duruşmasında bulunamaması nedeniyle karar verilmesine engel olmakta ve yargılamanın gereksiz uzamasına sebebiyet vermektedir.

Bu noktadan hareketle, maddede yapılan değişiklikle, savunma hakkını da kısıtlamaksızın Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olan zorunlu müdafiler hariç tutularak çocukların yargılandığı davalar yönünden genel kuralın geçerli olduğu vurgulanmıştır.

Yine teklif ile, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından itiraz edilen dosyalar üzerindeki incelemelerin ilgili daire tarafından öncelikli olarak incelenmesi usulü benimsenmiş ve daire tarafından verilecek kararlar ile bu karar sonrasındaki esaslar tespit edilmiştir.